

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-64>

THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN PRIORITY DIRECTIONS OF INDUSTRY DIVERSIFICATION

САНОАТ ДИВЕРСИФИКАЦИЯСИННИГ УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАРИДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ РОЛИ

Rakhimov D. Sh.
Doctoral Candidate
Fergana State University
Fergana, Uzbekistan

Рахимов Д. Ш.
таянч докторанти
Фаргона давлат университети
Фаргона, Ўзбекистон

Иқтисодиёт таркибида саноатнинг ривожланиш динамикасидаги муҳим ўзгариш корхоналар ва ишлаб чиқаришни модернизация қилиш, техник ва технологик янгиланиш асосида саноатда чуқур таркибий ўзгаришлар ва диверсификациянинг амалга оширилгани ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан Ўзбекистон Республикасини 2017–2021 йилларда янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясида юқори технологияларга асосланган қайта ишлаш тармоқларини, энг аввало, маҳаллий хомашё ресурсларини чуқур қайта ишлаш асосида юқори қўшимча қийматга эга тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришни жадал ривожлантиришга қаратилган сифат жиҳатидан янги босқичга ўтказиш орқали саноатни янада модернизация ва диверсификация қилиш зарурати алоҳида таъкидланди [1, б. 192].

Юқори қўшилган қийматга эга бўлган маҳсулотларни ишлаб чиқаришга йўналтирилган саноат тармоқларида динамик ривожланиш таъминланди. 2016 йилда 2015 йилга нисбатан маҳаллий хомашё ресурсларини босқичма-босқич чуқур қайта ишлаш ва тайёр истеъмол маҳсулотлар номенклатурасини кенгайтириш тармоқлари эвазига саноат маҳсулотларининг юқори ўсиш суръатларига эришилди. Хусусан, тўқимачилик буюмлари, кийим ва чарм маҳсулотлари ишлаб чиқариш 111,7 фоиз, озиқ-овқат маҳсулотлари 110,8 фоиз, фармацевтика маҳсулоти ва препаратлари 123,9 фоиз, кимё маҳсулотлари, резина ва пластмасса буюмлари 129,7 фоиз, бошқа норуда менерал маҳсулотлар 113,8 фоизга ошди.

2021 йилда саноатдаги қўшилган қиймат улуши 27% дан ошди. Шунга қарамасдан, саноатнинг 10% и асосан, хом ашё ва бирламчи қайта ишлашга тўғри келади. Экспортнинг 25% ини рангли металллар, энергия ресурслари ва ҳўл мева ташкил этади. Бу ҳолат иқтисодиётда хом ашёга нисбатан тайёр маҳсулотлар устунлигини кўрсатади [2, б. 83].

Импорт қилинаётган товарларни ишлаб чиқариш, хом ашёни тайёр маҳсулотга айлантириб сотиш даражаси етарли эмас. Хусусан, миснинг атиги 25% и қайта ишланмоқда, рухнинг 80%, молибденнинг 99, ипакнинг 88, хом терининг 60% и хом ашё тарзида экспорт қилинмоқда [3, б. 187].

Саноат ривожиди тармоқларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш муҳим омил ҳисобланади. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 4 мартдаги “2015–2019 йилларда ишлаб чиқаришни таркибий ўзгартириш, модернизация ва диверсификация қилишни таъминлаш бўйича чора-тадбирлар дастури тўғрисида”ги фармонида асосан, таркибий ўзгаришлар, модернизация қилиш ва ишлаб чиқаришни диверсификациялашнинг куйидаги устувор йўналишлари амалга оширилмоқда:

– электроэнергетика саноатида янги қувватларни ташкил қилиш ва мавжудларини изчиллик билан модернизация қилиш;

– нефть-газ ва нефть-кимё саноатида юқори қўшилган қийматга эга маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш ва ассортиментини кенгайтириш;

– нефть-газ ва нефть-кимё саноатида юқори қўшилган қийматга эга маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш ва ассортиментини кенгайтириш;

– кимё саноатида ишлаб чиқариш ва экспортни диверсификация қилиш;

– қишлоқ хўжалиги, юк автомобиллари ва бутловчи қисмларни ишлаб чиқарувчи мавжуд қувватларни кенгайтириш ва янгиларини ташкил этиш;

– текстиль ва чарм-пойабзал саноати маҳсулот таркибини яхшилаш;

– электротехник асбоб-ускуналар ишлаб чиқариш бўйича юқори технологик қувватларни ўзлаштириш ва ривожлантириш;

– информацион технологиялар учун асбоб-ускуналар ва аксессуарлар ишлаб чиқариш бўйича янги қувватларни ташкил қилиш;

– кенг кўламли экологик тоза қурилиш материалларини ишлаб чиқаришни ривожлантириш;

– фармацевтика саноати маҳсулотлари асортименти ва ишлаб чиқариш ҳажмларини тубдан кенгайтириш;

– озиқ-овқат саноати ишлаб чиқариш салоҳиятини кенгайтириш.

Жумладан, 2015-2019 йиллар мобайнида янги қувватларни яратиш учун жами 13676,9 млн. АҚШ доллари, шунингдек, модернизация учун 4487,0 млн. АҚШ доллари миқдорида инвестиция киритилиши кўзда тутилди. Ушбу маблағларнинг катта қисми, асосан, янги қурилишга сарфланишига устуворлик берилган. Жумладан, 2015–2019 йилларда йўналтирилган жами инвестицияларнинг 79,4 фоизи, чет эл инвестициялари ва кредитларининг эса 85,8 фоизи янги қурилишга сарфланди. Саноат тармоқларини модернизация қилишга катта ҳажмда инвестицияларнинг киритилиши ва давлат томонидан корхоналарга солиқ, бож ва бошқа имтиёзларнинг берилиши ҳисобига Ўзбекистон саноатида сифат жиҳатдан ўзгаришлар кузатилади. Жумладан, 2016-2019 йиллар мобайнида саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришда ўсиш суръати йилига 9 фоиздан юқори бўлиши таъминланади.

Бир қатор хорижий шериклар, шу жумладан, Швейцариянинг “Rieter AG” билан биргаликда, тўқимачилик ускуналари ишлаб чиқариш ташкил этилди. “Uztex Group” ва “Osborn Textile” интеграциялашган мажмуалар тузилди. Жаҳон тўқимачилик саноатининг йирик катнашчилари билан шерикликда пахта толасини қайта ишлашга ихтисослашган “Indoramakўқон”, аралаш ип ва газлама ишлаб чиқариш бўйича “LTD Textile International” корхоналари фаолияти йўлга қўйилди.

Ҳозирда 2018-2021 йилларга мўлжалланган ишлаб чиқаришни таркибий ўзгартириш, диверсификациялаш ва модернизациялаш дастурига кўра, умумий қиймати 2,5 млрд. АҚШ долларидан иборат 130 дан зиёд инвестиция лойиҳасини амалга ошириш белгиланган. 2017 йил 1 июлидан Ўзбекистон – Европа Иттифоқи ўртасидаги тўқимачилик протоколининг кучга киргани алоҳида аҳамият касб этиб, бу ҳужжат асосида тўқимачилик товарларининг икки томонлама савдосини кенгайтириш орқали мамлакатимизнинг Европа Иттифоқи билан ўзаро ҳамкорлигини янада ривожлантиришга эришилиши кутилмоқда.

References:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича

Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги 4947-сон Фармони. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017.

2. www.lex.uz

3. www.stat.uz//Ўзбекистон Республикаси ташқи савдо айланмаси. 2021. Б. 16

4. Хақимов, Д. Р. (2021). ХУДУД САНОАТИНИ ДИВЕРСИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ ОРҚАЛИ РАҚОБАТБАРДОШЛИГИНИ ОШИРИШ ИМКОНИЯТЛАРИ. *Scientific progress*, 2(1), 631–638.

5. Раҳимов, Д. (2019). Свободно-экономические зоны-расширение экспортного потенциала Узбекистана. *Архивариус*, (12(45)), 42–44.

6. Khakimov, D. R., & Qizi, H. R. R. (2022). Mechanism of stability of the textile industry.

7. Раҳимов, Д. Ш. (2021). Саноат ишлаб чиқариш тармоғида диверсификациялашган иқтисодий тизимларни яратишнинг жаҳон тажрибаси. *Хоразм Маъмур академияси*, 10(81), 262–265.

8. Rahmonaliyevich, K. D. (2020). Role Of Innovation In The Economy. *The American Journal of Management and Economics Innovations*, 2(09), 43–47.

9. Раҳимов, Д. (2018). Эркин иқтисодий зоналар ва кичик саноат зоналари фаолиятини самарадорлигини ошириш. *Scienceweb academic papers collection*.

10. Khakimov, D. R. (2021). CREATING AN ADDITIONAL VALUE CHAIN IN THE PROCESS OF DIVERSIFICATION OF INDUSTRIAL LOCALIZATION. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(5), 243-248.

11. Раҳимов, Д. Ш. (2021). САНОАТ ИҚТИСОДИЁТИДА МАҲАЛЛИЙЛАШТИРИЛАЁТГАН МАҲСУЛОТЛАРНИ ДИВЕРСИКАЦИЯЛАШ ОМИЛИ СИФАТИДА. *Scientific progress*, 1(6), 505–511.

12. Хақимов, Д. Р. (2021). Иқтисодийни модернизациялаш шароитида пул-кредит сиёсати самарадорлигининг тизими таҳлили. *Хоразм Маъмур академияси*, 1(85), 109–113.

13. Раҳимов, Д. (2018). ПОНЯТИЕ РЕГИОНАЛЬНОЙ КОНКУРЕНЦИИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ. *Scienceweb academic papers collection*.

14. Khakimov, D. R., Kurbanov, D., & Khalildinov, A. A. (2022). Formation of New Economic Mechanisms in the Field of Education. *American Journal of Economics and Business Management*, 5(11), 76–81.

15. Raximov, D. (2021, December). DETERMINED CRITERIA FOR DIVERSIFICATION IN INDUSTRIAL ENTERPRISES. In *International Scientific and Current Research Conferences* (pp. 60–64).

16. Xakimov, D. (2021, December). FORMATION OF MONEY TRANSMISSION MECHANISMS TO INCREASE THE EFFICIENCY OF MONETARY POLICY. In *International Scientific and Current Research Conferences* (pp. 70–74).

17. Rakhimov, D. (2022). DIRECTIONS OF DIVERSIFICATION OF INNOVATION SYSTEMS IN THE INDUSTRY. *Journal of Integrated Education and Research*, 1(1), 88–96.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-65>

ONLINE LEARNING: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

Debych M. A.

*Dr. Sc., Associate Professor, Senior Researcher,
Head of the Department of Quality Assurance in Higher Education
Institute of Higher Education of the NAES of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

High-speed broadband internet has led to changes in the education sector in recent years. The rise in demand for online learning alternatives has been pushed up by Covid-19 pandemics and war in Ukraine. The usage of internet for education became a demand due to these events and a huge challenge for all participants of education activities. Online learning allows educators to prepare lessons and helps students broaden their scope of learning. While using the internet for education, lessons are accessible in any place with high-speed and reliable broadband internet connection and in any unpredictable circumstances. Besides, vast amount of data is accessible beyond textbooks. The importance of internet in education is evident through the following points: higher interactivity; flexibility of learning; cost-effectiveness; dynamic and actively updated; multimedia-integration [1].

The purpose of the study is to identify advantages and disadvantages of online learning.

Objectives: 1) to analyze available research on online learning; 2) to identify advantages and disadvantages of online learning; 3) to show the Internet opportunities for online learning.